

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės tarybos
2015 m.
Sprendimu Nr.

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio- darželio „Daigelis“
Direktorius
2015 m.
Įsakymu Nr.

KAUNO LOPŠELIO- DARŽELIO „DAIGELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Informacija apie įstaigą

Pavadinimas: Kauno lopšelis- darželis „Daigelis“

Teisinė forma: juridinis asmuo, nesiekianti pelno Kauno miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga
Kodas - 191637698.

Tipas: lopšelis-darželis.

Grupė - neformaliojo švietimo mokykla

Adresas: Žagarės 5, Kaunas; LT - 47178

Tel., fax. (837) 26 65 63, (837) 26 36 73,

El.paštas lddaigelis@gmail.com

Internetinė svetainė <http://daigelis.mir.lt>

Lopšelis – darželis įkurtas 1964 m.

1.2. Bendruomenė ir jos poreikiai

Kauno Viliampolės seniūnijos lopšelis- darželis „Daigelis“ – ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kurioje ugdomi ikimokyklinio (1,5 - 6 metų) ir priešmokyklinio (6 – 7 metų) amžiaus vaikai. Projektinis vietų skaičius – 110, vidutiškai ugdome apie 128 vaikus. Veikia 2 lopšelio, 3 darželio ir 1 priešmokyklinio amžiaus grupės.

Ikimokyklinio ugdymo programa skirta:

- vaikams nuo 1,5 iki 6 m. amžiaus, nes, pagal lopšelio – darželio nuostatus (patvirtinti 2010 m., 2015 m. gegužės mėn. inicijuotas nuostatų atnaujinimas) bendrosios paskirties 2 – 3 m. vaikų lopšelio grupėje pagal poreikį gali būti ugdomi vaikai ir jaunesni kaip 2 m. amžiaus;
- pedagogams, dirbantiems su ikimokyklinio amžiaus vaikais;
- priešmokyklinio ugdymo pedagogams, dirbantiems mišraus amžiaus vaikų grupėje;

- lankančių lopšelių-darželių ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams.

Lopšelyje – darželyje sudarytos sąlygos ugdyti ir specialiųjų poreikių vaikus, turinčius įvairių problemų, kurie integruojami į bendrojo ugdymo grupes. Mums svarbu atpažinti vaiko problemą ir tenkinti jo specialiuosius poreikius taip, kad vaikas jaustųsi visavertis. Ikimokyklinis amžius pasižymi tuo, kad šiame amžiuje labiausiai būdingikalbos ir komunikacijos sutrikimai. Lopšelyje – darželyje teikiama profesionali, savalaikė logopedopagalba vaikams, turintiems kalbos ir komunikacijos sutrikimų. Taip pat ugdomi vaikai, turintys ir kitų sveikatos problemų.

Vaiko gerovės komisija (VGK), veikianti pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr.579 patvirtintą „Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašą“, sprendžia vaikų specialiojo ugdymo(si) poreikių pradinį įvertinimą, jų siuntimą į pedagoginę psichologinę tarnybą, ugdymo organizavimą ir ugdymo turinio klausimus.

Atsižvelgiant į tėvų (globėjų) poreikius, įstaigoje yra dvi prailginto darbo dienos grupės, kurių veiklos trukmė – 12 val. per dieną. Didelį dėmesį lopšelis – darželis skiria tėvų (globėjų) konsultavimui, tačiau didžiausią dėmesį skiria pedagogas, kuris su vaiku bendrauja daugiausiai.

Tėvai (globėjai) yra visaverčiai ugdymo proceso dalyviai. Su jais derinami visi ugdymo proceso, vaikų pasiekimų klausimai. Pasitelkiamos įvairios bendradarbiavimo su šeima formos:

- **tradicinės (vienpusio bendradarbiavimo):** *skelbimai tėvų lentoje; atvirų durų dienos; grupės/įstaigos susirinkimai; pokalbiai su tėvais; tradicinės šventės; vakaronės; foto parodos; vaikų(šeimos) kūrybinių darbų parodėlės;*
- **abipusio bendradarbiavimo:** *elektroninis paštas; grupių/darželio projektai; netikėti darželio svečiai; vaikų vertinimo aplankalai; padėkos (raštu); tėvų dalyvavimas grupės ugdymo procese; stendiniai vaizdiniai pranešimai; įstaigos internetinė svetainė; multimedijos pranešimai; tėvų apklausos; šeimų prisistatymai; teminiai lankstinukai.*

Lopšelyje – darželyje tenkinami vaikų emociniai, pažinimo, meninės raiškos, komunikavimo, socialiniai, sveikatinimosi poreikiai. Vaikai ugdomi kartu su auklėtojomis, logopedu, socialiniu pedagogu, menų, kūno kultūros, muzikos pedagogais. Vaikams sudarytos sąlygos rinktis veiklą pagal pomėgius ir galias. Kiekviena grupė yra aptarusi ir parengusi grupės vaikų bei tėvų- pedagogų susitarimus ir jų laikosi žaisdami, bendraudami, veikdami.

Įstaigos internetinėje svetainėje (atnaujinta 2014 m.) www.daigelis.mir.lt tėvams (globėjams), bendruomenei teikiama visa informacija apie įstaigą ir jos veiklą, vykdoma švietėjiška veikla.

Lopšelyje – darželyje užtikrinamas vienas iš svarbiausių tėvų poreikių – ugdymo tęstinumas, nes lopšelyje – darželyje ugdomi ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai.

Nemaža dalis ugdytinių yra iš nepilnų šeimų, todėl vaikų tėvai (globėjai) turi galimybę pasinaudoti mokesčio už vaikų išlaikymą ikimokyklinėje įstaigoje lengvatomis pagal nustatytą Kauno miesto savivaldybės tarybos tvarką.

Tėvų (globėjų) poreikiai tenkinami, organizuojant papildomo ugdymo būrelius. Įstaigoje veikia sportinių šokių būrelis, nuo 2012 m. - keramikos būrelis, nuo 2014 m.- estetinio lavinimo mokyklėlė. Papildomo ugdymo būrelių pasiūla bus vykdoma atsižvelgiant į tėvėlių poreikius.

Lopšelio- darželio "Daigelis" ugdytinių tėvams (globėjams) svarbu, kad vaikai sėkmingai adaptuotųsi įstaigoje, jaustųsi fiziškai, emociškai saugūs. Kasmet lopšelyje- darželyje atliekami adaptacijos laikotarpio stebėjimai, parengiamos ir naudojamos prevencinės priemonės vaikų adaptacijai lengvinti. Adaptacijos laikotarpio tyrimai rodo, kad vidutiniškai vaikai adaptuojasi per 2-3 savaites.

Atlikus 2013 m. ir 2014 m. veiklos sričių „Vaiko ugdymosi pasiekimai“ bei „Vaiko asmeninės raiškos tenkinimas“ giluminį vidaus auditą, 95 proc. tėvų nurodė, kad ugdytinių pasiekimų lygis tenkina pedagogus ir tėvus, tačiau atsižvelgiant į naujus švietimo ir ugdymo dokumentus, nutarta koreguoti ir tobulinti vaiko pasiekimų aplankus, orientuojantis į vaiko gebėjimus. Vyksta kryptingas, kokybiškas vaiko asmeninės raiškos tenkinimas. Tėvų nuomone darželyje tenkinami daugumos ugdytinių saviraiškos poreikiai.

1.3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje „Daigelis“ dirbantys pedagogai: auklėtojos, priešmokyklinio ugdymo pedagogės, logopedė, socialinė ir meninio ugdymo pedagogės, mokytojas kūno kultūrai yra šios srities specialistai, turi reikiamą išsilavinimą, nuolatos kelia savo kvalifikaciją seminaruose, kuria grupės aplinką, atitinkančią vaiko amžių, poreikius, palaiko glaudų ryšį su šeima.

Vaikų meninius gebėjimus lavina 2 muzikos pedagogės ir 1 menų pedagogė. Kūno kultūros pedagogas veda grupinius ir korekcinius užsiėmimus vaikams su judesio ir padėties sutrikimais. Logopedė teikia pagalbą vaikams, turintiems kalbos ir komunikacijos sutrikimų.

Pedagogai kūrybiškai derina ugdymo metodus, pasitelkia komandinį, grupinį darbą, nuolat tobulina savo kompetencijas. Dvi pedagogės baigė atviros Lietuvos fondo tarptautinės „Step by step“- „Gera pradžia“ asociacijos seminarų ciklą, o viena pedagogė turi tarptautinį į vaiką orientuotos ugdymo metodikos „Gera pradžia“ sertifikatą. Dvi pedagogės tobulino kvalifikaciją seminaruose ir įgijo teorinių žinių ir gebėjimų taikyti Reggio Emilia metodikos elementus ugdymo procese.

Grupių pedagogai ir specialistai glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje: drauge rengia ugdomosios veiklos planus, integruoja veiklas, rengia projektus, akcijas, parodas, šventes.

Pedagogai veda seminarus, atviras veiklas Kauno miesto bei respublikos pedagogams, inicijuoja, organizuoja ir dalyvauja Kauno miesto, respublikos, tarptautiniu mastu organizuojamuose renginiuose (festivaliuose, konkursuose, parodose, akcijose, projektuose, varžybose ir kt.)

1.4. Regiono savitumas

Lopšelis – darželis „Daigelis“ yra Kaune, Vilijampolės mikrorajone, buvusiam pramoniniame rajone, įsiterpęs į nuosavų namų kvartalą. Ugdydami vaikus stengiamės, kad vaikai kuo daugiau sužinotų apie Kauną ir Kauno kraštą. Siekiame, kad didžiuotųsi, jog gyvena antrame pagal dydį Lietuvos mieste. Ugdymo procesui įtaką daro socialinė – kultūrinė aplinka. Lopšelis – darželis yra geroje geografinėje padėtyje, netoli centro, prie Nemuno, todėl su ugdytiniais galime aplankyti daug Kaune ir Vilijampolės mikrorajone esančių reikšmingų vietų:

- ❖ Vaikai, lankantys mūsų įstaigą, turi galimybę susipažinti su Veršvų upelio regioniniu parku, Lampėdžių karjeru, Lampėdžių parku, stebėti gamtoje vykstančius kitimus visais metų laikais.
- ❖ Vaikams organizuojamos išvykos į netoliese esančią „Šaltinio“ biblioteką –vaikiškų knygų „lobyną“.
- ❖ Kauno Nemuno ir Neries upių santaką, kurioje randasi Kauno pilis.
- ❖ Keletą kartų per metus vykstame į Kauno Valstybinį lėlių teatrą. Šių išvykų metu vaikai ugdomi kutūrinius, pažintinius, meninius gebėjimus, įgūdžius.
- ❖ Rotušės aikštę, kurios puošmena –Kauno rotušė.

- ❖ Laisvės alėją, kur vaikas gali iš arčiau susipažinti su savo gimtuoju miestu, kurioje šimtmečių dvasia susipina su moderniomis idėjomis.
- ❖ Kauno arkikatedrą baziliką - jos unikalų interjerą.
- ❖ Poeto Maironio paminklą, kurį lankydami vaikai pažįsta savo krašto istoriją.
- ❖ Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejų, kur vaikai gali labiau pažinti gyvūnų pasaulį, praplėsti gamtos pažinimą.
- ❖ Lankydami Kauno prezidentūros sodelį ir Miesto muziejų vaikai puoselėja patriotinius jausmus.
- ❖ J. Stulgos tautinių instrumentų muziejuje bei J. Jakšto tautinės kultūros centre turime galimybę pažinti tautinius instrumentus, jais pagroti, vaikai skatinami gerbti ir puoselėti tautos tradicijas.

Lopšelis – darželis, siekdamas kokybiškiau ugdyti vaikus, tenkinti jų poreikius, bendradarbiauja su šiais įvairiais **socialiniais partneriais**:

- ❖ V. Kudirkos viešosios bibliotekos „Šaltinio“ filialu;
- ❖ Veršvų vid. mokykla;
- ❖ Odontologijos klinika „Neodenta“;
- ❖ Vilijampolės seniūnija;
- ❖ Kauno apskrities Juozo Naujalio muzikos gimnazija;
- ❖ Bendradarbiaujant su A Stulginskio universiteto biologijos ir augalų apsaugos katedra bei katedros docentu biomedicinos mokslų daktaru, bitininku A. Amšiejumi, turime galimybę vaikams praveisti edukacines programas;
- ❖ Kauno vaikų lopšeliais-darželiais: „Eglutė“, „Giliukas“, „Bitutė“, „Žilvitis“, „Aušrinė“; Panemunės lopšeliu – darželiu, Vilijampolės mikrorajono lopšeliais – darželiais „Vilnelė“, „Pušaitė“, „Židinėlis“, „Dobilėlis“;
- ❖ Visuomenės sveikatos biuru;
- ❖ Kauno Kredito unija;
- ❖ Kauno ikimokyklinių įstaigų muzikos mokytojų draugija.

Dalindamiesi patirtimi vaikų ugdymo klausimais, organizuojami bendrus renginius, projektus su socialiniais partneriais tikimės praplėsti ir pajavairinti vaikų ugdymosi aplinkas.

Pritarus tėveliams ir pedagogams (2015 m. balandžio mėn. apklausa) organizuojami tradiciniai lopšelio-darželio renginiai: „Sveiki sugrįžę“, „Rudenėlio taku“, Kalėdinės eglutės šventė, Užgavėnės, Velykų arba paukščių šventė, Kaziuko mugė, Šeimos šventė, „Sudie, darželi“, Vasaros pramoga, „Mes artistai“, paroda „Neišmesk- pradžiugink draugą“.

1.5. Įstaigos savitumas

Vykstanti švietimo reforma, socialiniai, politiniai pokyčiai skatina ugdymo įstaigą kurti programą, pritaikytą vaikų poreikiams ir atitinkančią jų lygį.

Lopšelio – darželio programa grindžiama įsitikinimu, kad vaikai geriausiai vystosi, kai turi galimybę rinktis norimą veiklą ar žaidimą, kurie atitinka jo pomėgius, gebėjimus, pažinimo lygį, socialinę ir emocinę brandą, skatina smalsumą, norą tyrinėti.

Lopšelyje – darželyje vaikai ugdomi gimtąja – lietuvių – kalba.

Meniniam ugdymui lopšelyje – darželyje skiriamas ypatingas dėmesys. Parengta (2013 -2015 m.) adaptuota meninio ugdymo programa, kuri sėkmingai įgyvendinama. Meninis ugdymas plėtojamas dailės, muzikos ir vaidybos srityse. Atnaujinant ikimokyklinio ugdymo programą, į visų kompetencijų ugdymo turinį integruojamas meninės raiškos pasiekimų ugdymas.

Veikia šeimos ir pedagogų mokyklėlė. Joje šeimos ir pedagogai, padedami menų pedagogės realizuoja meninius, kūrybinius gebėjimus (gamina žaislus, vaško žvakes, tapo, piešia, serviruoja ir pan.).

Daug dėmesio skiriama vaikų ugdymo aplinkai atnaujinti, kurti, atsižvelgiant į jos saugumą, funkcionalumą, patogumą ir prieinamumą pagal vaikų amžių. Lopšelis – darželis turi puikią teritoriją, aikšteles su pavėsinėmis. Vaikams sudarytos sąlygos pasivaikščioti, stebėti gamtą įvairiais metų laikais, tyrinėti, eksperimentuoti ir žaisti. Kiemo teritorijoje yra įrengtas „Mūsų daržas“ vaikų tyrinėjimui, pažinimui ir stebėjimui, gėlyno erdvėse pasodinti parko augalai.

Bendrosios patalpos, koridoriai, foje, laiptinė ir kt. naudojamos bendruomenės narių kūrybinių darbų parodoms rengti, įrengtas „Medučio klubas“ vaikų pažinimui plėsti. Grupių patalpų sienos išpieštos grupių simboliais, koridoriaus sienos tapytos spalvingais piešiniais atlieka estetinę ir savitumo funkcijas. Nuo 2013 m. lopšelio grupėje diegiama metodika „Gera pradžia“, nuo 2015 m. ši metodika pradėta diegti dvejose darželio grupėse. Siekiant laipsniškai plėsti šios ir vaikų orientuotos metodikos diegimą įstaigoje, grupių aplinkos pertvarkytos pagal šios metodikos rekomendacijas, suskirstant į veiklos centrus („takelius“, „gatves“): dailės, kalbos, tyrinėjimų, konstravimo, ramybės, šeimos, valgio gaminimo, stalo žaidimų.

Taikomi R. Emilia metodikos elementai: grupėse vaikai žaidžia su šviesos dėžutėmis, įrengta kūrybinių tyrinėjimų erdvė su šviesos stalu, daug dėmesio skiriant tėvų dalyvavimui grupės gyvenime, eksperimentinei, tiriamajai veiklai. Vaikų kūrybiškumas, meninis ugymas plėtojamas naujai įrengtame (2014 m.) menų kabinete. Yra salė, logopedinis kabinetas. Įsigijome garso aparatūrą, projektorių pateikčių demonstravimui.

1.6. Požiūris į vaiką ir jo ugdymąsi

Veikla lopšelyje – darželyje grindžiama atsižvelgiant į šiuos dokumentus:

- Lietuvos Respublikos Konstitucija, 1992, lapkričio 25 d.;
- Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija;
- LR Švietimo įstatymu, 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI – 1281;
- Lietuvos Vyriausybės nutarimais;
- Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programa, 2007 m. vasario 7d.;
- LR specialiojo ugdymo įstatymu;
- Vaiko gerovės valstybės politikos strategija, patvirtinta LR vyriausybės 2005 m.;
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos teisės aktais;
- Kauno m. savivaldybės nutarimais;
- Kauno m. savivaldybės administracijos Kultūros ir švietimo departamento švietimo ir ugdymo skyriaus vedėjo įsakymais;
- Lopšelio-darželio „Daigelis“ nuostatais, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis.

Remiantis šiais dokumentais, jų nuostatomis:

- sudarome sąlygas vaikui būti aktyviu įstaigos dalyviu, reikšti savo nuomonę, siūlyti sumanymus, dalyvauti priimant sprendimus, turinčius įtakos vaiko aplinkai, dienos ritmui, gebėjimų ugdymuisi;
- saugoma vaikų sveikata. Skiriamas didelis dėmesys vaikams sveikos aplinkos kūrimui, pabrėžiama, kad vaikai turi jaustis saugūs ir orūs. Plečiamos vaikų priežiūros paslaugos šeimoms, didinama visokeriopa parama vaikams ir šeimai;

- atkreipiamas dėmesys į šiuolaikinį vaiką dominančias veiklas, žaislus ir žaidimus, pastebint pagrindinės veiklos – žaidimo – pokyčius;
- orientuojamasi į skirtingus patirtinius vaikų ugdymosi ypatumus, pasaulėvoką, pasaulėžiūrą;
- vaikas ugdomas ir ugdomi visą buvimo lopšelyje- darželyje dieną;
- ugdymosi procese vadovaujamosi tolerancijos, socialinio lygiavertiškumo vertybėmis;
- siekiama, kad vaikai jaustųsi laisvai ir skatinami veikti dėl to, kad jiems tai patinka. Vadovaujantis nuostata, kad kiekvienas vaikas yra kitoks, vaikams sudaromos sąlygos iš daugelio pasiūlytų galimybių pasirinkti pačiam;
- lopšelyje- darželyje ugdymas organizuojamas ir įgyvendinamas atsižvelgiant į tėvų- pedagogų- vaikų, administracijos susitarimus ir sampratą, kas tai yra kokybiškas ugdymas, jie periodiškai atnaujinami, atsižvelgiant į pakitusius poreikius;

Programa skirta padėti šeimai ugdyti vaiką, nes pagrindiniai vaiko ugdytojai - tėvai. Ji atnaujinama, tobulinama, atsižvelgiant į vaikų, šeimos poreikių pasikeitimus.

Pedagogai, rengdami programą, vadovavosi humanistinės, progresyvistinės, rekonstruktyvistinės ugdymo krypčių idėjomis, kuriose pabrėžiama vaiko saviraiškos galimybių svarba ugdymo procese, ugdytiniai skatinami aktyviai suvokti ugdomąją medžiagą, pabrėžiamos individualios ugdytinių skirtybės. Taip pat asmenybės sklaidą skatinančios metodikos „Gera pradžia“ filosofija, kuri ugdo tas savybes, kurių prireiks nuolat kintančiame pasaulyje: nebijoti pokyčių, kritiškai mąstyti, mokėti įveikti sunkumus, būti kūrybingiems.

Organizuodamos ugdymo procesą, pedagogės puoselėja tradicines vertybes, kurios prasideda nuo meilės savo šeimai. Bendradarbiauja su tėvais (globėjais), atsižvelgia į šeimos poreikius, kultūrą. Natūraliai žaisdamas, veikdamas vaikas lavėja, suvokia aplinkinį pasaulį. Pedagogai skatina ugdytinių savarankiškumą, norą tobulėti, bendrauti ir bendradarbiauti. Mūsų įstaigos darbuotojams svarbu, kad būtų tenkinami vaikų poreikiai, užtikrinama emocinė, socialinė, protinė, fizinė vaiko raida ir saugumas, nepažeidžiama vaiko natūrali asmenybės sklaida, aplinka priartinama prie vaikų. Meninės veiklos metu, klausydami pasakų, muzikuodami, inscenizuodami vaikai geriau pajunta grožį, atskleidžia save meno priemonėmis, lavina meninius gebėjimus. Labai svarbu, kad pedagogai pastebėtų kūrybingus vaikus, jų originalesnes mintis, įdomesnius pasiūlymus, sprendimų variantus, lavintų jų kūrybinius gebėjimus bendraujant, žaidžiant, aktyviai veikiant, nes vaikų idėjos remiasi ne praktinės veiklos patirtimi, bet noru ir įsivaizdavimu, kokio rezultato tikimasi.

Gerai žinodami, kad, tyrinėdami aplinką, vaikai sėkmingai ugdomi, lavėja jų mąstymas, pažinimas, pedagogai skatina ugdytinius eksperimentuoti, aktyviai veikti kaupiant patirtį, suteikiant jam savarankiškumo, pasiūlant sudėtingesnės veiklos, skatinant tobulėti, bendrauti ir bendradarbiauti. Mums svarbu, kad kiekvienas vaikas gerai jaustųsi, būtų saugus, laukiamas ir mylimas, jį sietų artimi ryšiai su suaugusiais, galėtų save realizuoti.

Darželyje vadovaujamosi holistinio ir humanistinio ugdymo samprata: meilė, tolerancija ir pagarba kiekvienam vaikui; vyksta saugaus, sveiko ir laimingo vaiko prigimtinių savybių puoselėjimas; įsiklausymas į tėvų – ugdytojų kompetenciją. Darželyje yra atvira, nuoširdi, betarpiškai bendraujanti ir bendradarbiaujanti bendruomenė. Čia vaikams „gera augti, veikti, būti kartu“ (darželio vizija).

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Lopšelio-darželio „Daigelis“ programa grindžiama šiais principais:

INTEGRALUMO – siekiame visuminio ugdymo tikslų, uždavinių, turinio, metodų suderinamumo, susietumo akcentuojant meninės vaikų raiškos idėjas. Darniai ugdomi visų sričių (kompetencijų) gebėjimai, formuojamos vertybinės nuostatos. Plėtojamas visuminis pasaulio suvokimas, nes vienpusis ugdymas neužtikrina asmenybės darnos.

HUMANIŠKUMO – vaikas gerbiamas kaip asmenybė, sudaromos sąlygos visapusiškai raiškai (jausmų ir gebėjimų, mąstymo ir veikimo) paisoma jo poreikių ir pomėgių. Siekiama demokratinių santykių tarp vaikų ir suaugusiųjų – tolerancijos, gebėjimo priimti sprendimus, nepažeisti kito teisių ir kartu ginti savąias.

TĘSTINUMO – Tęsimas ankstesniuose amžiaus tarpsniuose pradėtas vertybinių nuostatų, gebėjimų ugdymas, šeimoje pradėtas pozityvus vaiko ugdymas. Išlaikoma dėmė su priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa.

TAUTIŠKUMO IR PILIETIŠKUMO – puoselėjama tautos kultūra, jos dvasinių vertybių perėmimas, įvedant vaikus į artimiausią kultūrinę aplinką, dalyvaujant tautos tradicijų tąsoje. Ugdoma tolerancija ir pagarba kitų tautų kultūroms. Padedama vaikui suvokti save tautos ir visos žmonijos nariu.

SISTEMINGUMO IR NUOSEKLUMO – pažinimo turinys išskaidytas nuo paprasto prie sudėtingo, nuo intuityvios pajautos prie visumos suvokimo, nuo artimos aplinkos prie tolimesnės.

INDIVIDUALIZAVIMO – pripažįstama vaiko individualybė, ugdymo metodai ir formos taikomi atsižvelgiant į vaiko poreikius, individualias savybes, šeimos tradicijas. Padedama vaikui atrasti save, atskleisti savo privalumus, gebėjimus.

BENDRADARBIAVIMO IR SINERGIŠKUMO - bendradarbiaujant su įstaigos bendruomenės nariais, šeimomis, kitomis švietimo ir ugdymo institucijomis siekiama pajusti veikimo kartu veiksmingumą, kad santykių pagrindu taptų dalijimasis savo žiniomis, nuopelnais, sėkmėmis. Sąveikavimas veiksmingas, kai suprantame kitą žmogų, jį priimame, išklausome, pripažįstame jo vertę.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas. Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. Sudaryti sąlygas atsiskleisti vaikų individualiems poreikiams ir gebėjimams.
2. Užtikrinti visų amžiaus tarpsnių vaikų tęstinį ugdymą(si), padedant subręsti mokyklai.
3. Padėti vaikui pažinti ir suprasti jį supantį pasaulį stebint, tyrinėjant, atrandant ir plėtojant savo gebėjimus.
4. Skatinti vaikus domėtis tautos kultūra, ugdyti pagarbą ir toleranciją kitų tautų kultūroms.
5. Užtikrinti vaiko judėjimo poreikį, saugumą, padėti adaptuotis naujoje aplinkoje, saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą.
6. Palaikyti ugdytinių norą bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais, kitais vaikais, suaugusiais gimtąją kalba, ugdyti gebėjimą reikšti savo mintis, nuomonę.
7. Ugdyti estetiinę, meninę raišką, padedant įgyvendinti kūrybines idėjas meno priemonių pagalba.
8. Kurti estetišką, saugią, funkcionalią aplinką, skatinančią vaiką kurti, pasitikėti, išreikšti save bendraujant su įstaigos bendruomene.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Sudarant ugdymo turinį siekiama integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas kasdieninės veiklos metu, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, pagrindine veikla įvardijant žaidimą.

Sudarant ugdymo turinį, atsižvelgėme į „Išimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašo“ (2014) rekomendacijas. Jis išdėstytas 5 kompetencijų srityse (komunikacinės, pažinimo, sveikatos saugojimo, socialinės, meninės). Kiekviena kompetencija ugdoma orientuojantis į esminius gebėjimus, nuostatas ir vaiko patirtį. Per jas atskleidžiama 18 vaiko ugdymo (si) sričių. Kiekvieną kompetenciją sudaro pagrindinės ir integruojamos ugdymosi sritys. Kompetencijos ugdomos integraliai organizuotos ir spontaniškos vaiko veiklos metu grupėje, lauke, įstaigos renginiuose, išvykose, šeimoje.

Vaiko gebėjimus, vertybines nuostatas ir veiksenas suskirstėme į penkias ugdymo kryptis, kurias sudaro tam tikrų pagrindinių gebėjimų sričių ugdymas bei į visas sritis integruojamų gebėjimų ugdymas:

1. Socialinio ugdymo kryptis - save suvokiančio, oraus vaiko ugdymas.
2. Pažinimo ugdymo kryptis – smalsaus vaiko ugdymas.
3. Sveikatos ugdymo kryptis – sveiko vaiko ugdymas.
4. Meninio ugdymo kryptis - kuriančio vaiko ugdymas.
5. Komunikavimo kryptis – bendraujančio vaiko ugdymas.

Programoje išskirtos trys ugdymo turinio sudedamosios dalys:

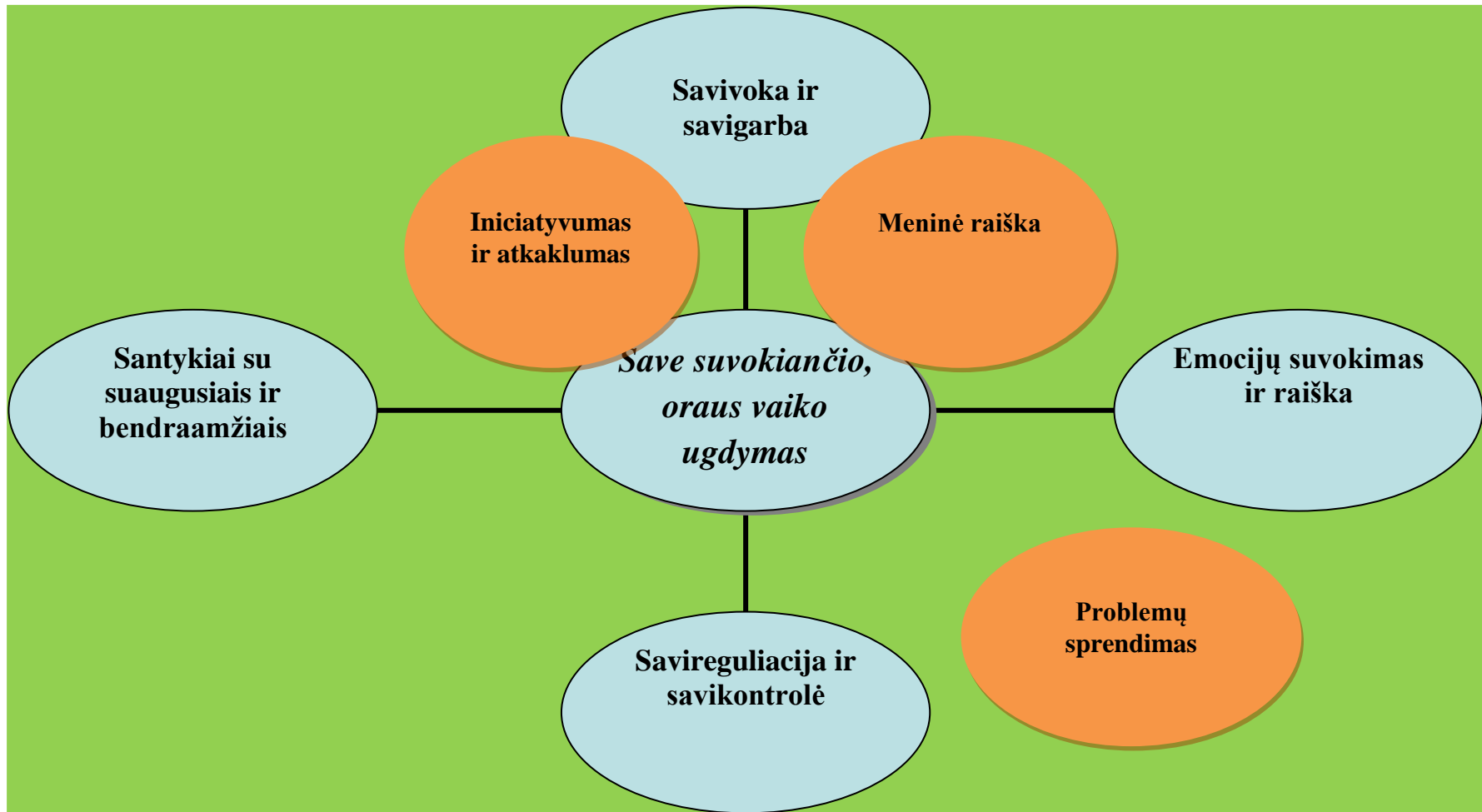
- Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas;
- 1,5-3 m. vaikų veiksena;
- 3-5(6) m. vaikų veiksena.

1. Skiltyje „Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas“ aprašyta pagrindinė tam tikros ugdymo(si) srities nuostata ir gebėjimas, remiantis „Išimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų aprašu“.

2. Skiltyje „Veiksena“ numatyta, ką galėtų veikti 1,5-3 m. vaikas, kad įgytų siektinus gebėjimus, žinias, supratimą.

3. Skiltyje „Veiksena“ numatyta, ką galėtų veikti 3-5(6) m. vaikas, kad įgytų siektinus gebėjimus, žinias, supratimą.

Socialinė kompetencija

SAVIVOKA IR SAVIGARBA		
	Vaikų veiksenos	
Vertybinių nuostatų, esminių gebėjimų	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Save vertina teigiamai. Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/ mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas ir bendraudamas mokosi suprasti, pavadina savo jausmus, įvardija norus. ❖ Paskatintas dalinasi savo žaislais. ❖ Vartydamas knygeles, nuotraukas, bendraudams įvardija ir parodo ne tik savo, bet ir draugo kūno dalis, įvardija ar tai berniukas, ar mergaitė. ❖ Parodo, kad atpažįsta save veidrodyje. ❖ Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais, palankiai sąveikauja su kitais į grupę ateinančiais žmonėmis. ❖ Vadina save vardu, parodo draugus, pasakodamas apie savo veiklą vartoja žodžiu: „mano“, „aš“, „man“. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žino, kas sudaro šeimą, išvardina šeimos narių vardus, papasakoja apie tėvelių darbą. ❖ Kalbėdamas vartoja žodžius „Mano“, „tavo“, „aš berniukas“, „man priklausu“ ir pan. ❖ Pasako, kad yra lietuvis, gyvena Lietuvoje, dainuoja himną, atpažįsta herbą, dailės darbeliuose vaizduoja Lietuvos vėliavą, gimto miesto kultūros simbolius: Kauno pilį, rotušę ir pan. ❖ Kuria Lietuvos žemėlapi su auklėtoja. ❖ Pasakoja apie savo išvaizdą, jos pasikeitimus, pasako savo kūno dalis, kam reikalingos kojos, rankos, nosis ir pan. ❖ Žaidžia „šeimos“ žaidimus, įvardindamas vaidmenis: „mama“, „senelis“, „teta“ ir pan. ❖ Su tėveliais rengia savo šeimos pristatymą. ❖ Atlikęs kai kuriuos darbus, didžiuojasi, kad pavyko, džiaugiasi auklėtojai, tėveliams. ❖ Žaisdamas, diskutuodamas įvertina poelgius, nusako, ką reiškia būti mandagiu, draugišku, rūpestingu ir pan. ❖ Žiūrėdamas animacinius filmukus, klausydamas pasakų nusako gerus ir blogus personažus, jų poelgius.
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		
	Vaikų veiksenos	
Vertybinių nuostatų, esminių gebėjimų	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vartoja žodžius: „liūdnas“, „linksmas“, „piktas“, „geras“ ir pan. ❖ Rodo užuojautą draugui, kartu džiaugiasi. ❖ Parodo mimika savo emocinę būseną: linksmas, piktas, liūdnas ir t.t. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocijas būsenas. ❖ Žaidžia žaidimus: „Kalbėkime be žodžių“. ❖ Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto. ❖ Dalyvauja akcijose: „Savaitė be patyčių“, „Padėk mažesniai“,

<i>tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).</i>		<p>„Globojame paukštelius” ir pan.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia mimikos- nuotaikos žaidimus stebėdamas save veidrodyje, atkartodamas draugo mimiką. ❖ Žaidžia su nuotaikų kortelėmis. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Kas gerai ir kas blogai”, klausytų pasakėlių, stebėtų spektaklių, animacinių filmukų aptarimuose.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
	Vaikų veiksenos	
Vertybinių nuostatų, esminių gebėjimų	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsivardina geba nusiraminti.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Nueina šalin, jeigu kas nepatinka, atsisako bendros veiklos. ❖ Noriai laikosi dienos ritmo: žaidžia, plaunasi rankas, eina miegoti, valgyti, pasivaikščioti ir t.t. ❖ Kartoja patikusius žaidimus, laikosi jų tvarkos. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kartu su auklėtoja kuria grupės susitarimus. ❖ Žaidžiamas žaidimus laikosi jų taisyklių. ❖ Pastebi, jei kiti vaikai nesilaiko grupės susitarimų, pats stengiasi jų laikytis. ❖ Stengiasi susitvarkyti konfliktinėje situacijoje, prašo suaugusiojo patarimo. ❖ Dalyvauja situaciniuose žaidimuose „Kaip nesusipykti su draugu, mama, tėčiu”. ❖ Žaidžia kortelių žaidimą „Vaikų teisės ir pareigos”.
SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS IR SUAUGUSIAIS		
	Vaikų veiksenos	
Vertybinių nuostatų, esminių gebėjimų	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Džiaugiasi svečiais grupėje, noriai svečiuojasi kitoje grupėje. ❖ Pradeda žaisti „Šeimos” žaidimus. ❖ Žaidžiamas kalbina kitus vaikus, atsiliepia į kvietimą bendrauti. ❖ Pradeda dalintis daiktais, žaislais. ❖ Ramiai atsiveikia su tėvais. ❖ Išlieka ramus grupėje apsilankius nepažįstamiems žmonėms. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Lengvai atsiveikia su tėveliais, džiaugsmingai juos pasitinka po išsisikyrimo. ❖ Samprotauja, ką daryti, kur kreiptųsi nutikus nelaimei. ❖ Žaidžia grupinius žaidimus, tariasi dėl vaidmenų, siūlo idėjas. ❖ Palaukia eilėje, kol kitas pažais su norimu žaislu. ❖ Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net ir skirtingą). ❖ Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą.

<p><i>suaugusiais. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmyų pasekmes sau ir kitiems.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Dalyvauja diskusijose: „Draugiškas ir nedraugiškas”, „Kaip gyventi taikoje”. ❖ Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius.
---	--	---

PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius, sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atlieka nesudėtingus pavedimus, pasako ką daro, ką nori daryti. ❖ Domisi savimi, aplinka. ❖ Laikosi grupėje esančios tvarkos. ❖ Drąsiai imasi pasiūlytos veiklos, žaisti naują žaidimą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Dalyvauja situaciniuose žaidimuose „Ką daryti, jeigu...”, „Susipyko du draugai”. ❖ Žaisdamas, bendraudamas pataria draugams ką daryti, jei susiduria su kliūtimis, kartu ieško išeities. ❖ Kartu su auklėtoja varto knygeles, žiūri animacinius filmukus „Du draugai”, „Lapė ir sūris”, „Ožka melagė” ir pan.
INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Džiaugiasi, pasiektu rezultatu, savarankiškai ieško kontaktų su 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Užkalbina į grupę atėjusius svečius, palaiko pokalbį. ❖ Lengvai priima suaugusiojo pasiūlytas priemones, žaidimo

<p><i>Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam išitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</i></p>	<p>suaugusiuoju, bendraamžiais.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Stengiasi pats apsirengti, nusirengti. ❖ Pats bando tvarkytis žaislus, drabužėlius ir kt. ❖ Bando padėti, paguosti draugą. ❖ Tęsia pradėtą žaidimą, nors ir iškyla nedidelės klūtys. 	<p>būdus, ir pats toliau kuria žaidimą.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Priima daugų kvietimą žaisti, pats siūlo idėjas veikti, deda pastangas, jas įgyvendinti. ❖ Pratęsia pradėtą žaidimą kitą dieną, siūlo draugams jį tęsti.
--	---	---

MENINĖ RAIŠKA		
	Vaikų veiksenos	
Vertybinių nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ką nors vaizduodamas kalba, komentuoja, džiaugiasi savo darbu. ❖ Kartu su suaugusiuoju rengia darbų parodėles. ❖ Žaisdamas mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, balsus. ❖ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ❖ Kartu su suaugusiuoju kuria siužetinį epizodą, miniatiūrą: atlieka imitacinius veiksmus, garsus. ❖ Dalyvauja muzikiniame dialoge su suaugusiuoju: bando kartoti tą patį ritminį ar melodinį motyvą. ❖ Klausydamas muzikos šypsosi, džiaugiasi, ploja rankom, trepsi, moja. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi ir įvardina muzikos nuotaiką, ją nupiešia, išreiškia kūno judesiais, mimika. ❖ Piešia kontrastingų nuotaikų piešinius ir apibūdina jų nuotaiką. ❖ Dėlioja draugystės mandalą, kuria knygelę „Mano grupės draugai ir aš“ (nupiešia pakomentuoja, kuo jis pats / pati ir kiekvienas vaikas skiriasi, ypatingi). ❖ Vaidina trumpus etiudus: „Kelionė į teatrą“, „Kviečiu į gimtadienį“, „Draugiški ir nedraugiški nykštukai“.

Komunikavimo kompetencija

SAKYTINĖ KALBA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</i></p> <p><i>Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Sako „ačiū“, „prašau“. ❖ Pasakoja apie matytas televizijos laideles vaikams. ❖ Bendraudamas mėgdžioja suaugusiųjų kalbėseną. ❖ Atlieka nesudėtingus nurodymus. ❖ Varto „skaito“ knygeles. ❖ Žaidžia pirštukų žaidimus. ❖ Žaidinamas suaugusiojo atsiliepia kalba, mimika, muzikiniu intervalu. ❖ Kalbėdamas derina žodžius gimine, skaičiumi, pradeda naudoti prielinksnius „į“, „po“, „ant“. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Dalinasi patirtais įspūdžiais su draugais, auklėtoja. ❖ Žaidžia kūrybinius žaidimus, pasisikirstydami vaidmenimis: mama, pardavėjas, gydytojas, direktorius. ❖ Žaidžia stalo žaidimus: „Daiktai“, „Kas netinka“, „Kur dirba“, „Žaislų parduotuvė“. ❖ Žaidžia loto: „Kas tai?“, „Girdžiu tą patį“. ❖ Žaidžia žaidimus: „Sugauk garsą“, „Koks pirmas tavo vardo garsas“. ❖ Deklamuoja eilėraščius, seka pasakas be galo. ❖ Žaidžia žaidimus: „Didelis-mažas“, „storas- plonas“. ❖ Kuria siužetinius žaidimus: „Teatras“, „Mano svajonė“, „Seku pasaką“. ❖ Žaidžia užsieniečius, kalba jų kalba. ❖ Domisi aplinka, klausinėja „Iš kur“, „Kodėl“, „Kaip auga“ ir pan.

RAŠY TINĖ KALBA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Domisi rašytiniais ženklais, simboliiais, skaitomu tekstu. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Keiverzoja vertikaliomis ir horizontaliomis linijomis. ❖ Spalvina paveikslėlius. ❖ Bando „rašyti“. ❖ Vartydamas knygeles, klausinėja suaugusiojo „kas čia“. ❖ Domisi aplinkoje esančiomis raidėmis, simboliiais, pastebi panašumus. ❖ Kuria išgalvotus pasakojimus piešiniais, 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vartydamas knygeles, ieško savo vardo raidės. ❖ Klausinėja „skaitydamas“ grupėje, gatvėje esančius užrašus, pats bando skaityti. ❖ Gamina knygeles, jas skaito. ❖ Išbandydamas aplinkoje esančias rašymo, vaizdavimo priemones kuria pasakojimą ant smėlio, sniego, lapo. ❖ Džiaugiasi suradęs žinomas raides knygelėje, gatvės reklamoje. ❖ Žaidžia žaidimus „Ilgas- trumpas žodis“, „Kiek kartų

	žodžiais.	<p>suplojai”, „Surask tokią pačią raidę”.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdami siužetinius žaidimus įvardija, kad vilkas- piktas, princesė- graži ir pan. ❖ Nupiešęs piešinį pasirašo ar nukopijuoja savo vardą. ❖ Savo knygelėse prie nupieštų objektų parašo „mama”, „tėtė”. ❖ Žaidžia kortelių žaidimus: „Raidės”, „Raidžių loto”. ❖ Žaidžia pasiūlytus, išmokus pirštukų žaidimus. ❖ Lape ritmiškai atkartoja tą patį ornamentą.
--	-----------	---

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ

Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostatų, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.</i> <i>Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas dažnai kalbasi su savimi. ❖ Aiškiai pasako, ko nori, ką ketina daryti. ❖ Kalbasi su žaidimo draugu, kaip ir ką žais. ❖ Apkabina, paguodžia draugą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Piešia grupinį darbą „Grupės susitarimai”, jį komentuoja. ❖ Žaisdamas pastebi jei kas nors pažeidžia taisykles, pasako, kodėl reikia jų laikytis. ❖ Vaidybiniuose žaidimuose vartoja mandagumo žodelius, epitetus. ❖ Tariausi su draugais dėl žaidimo vaidmenų, numato eilės tvarką, kada atliks norimą vaidmenį, jei juo nepasidalina.

ESTETINIS SUVOKIMAS

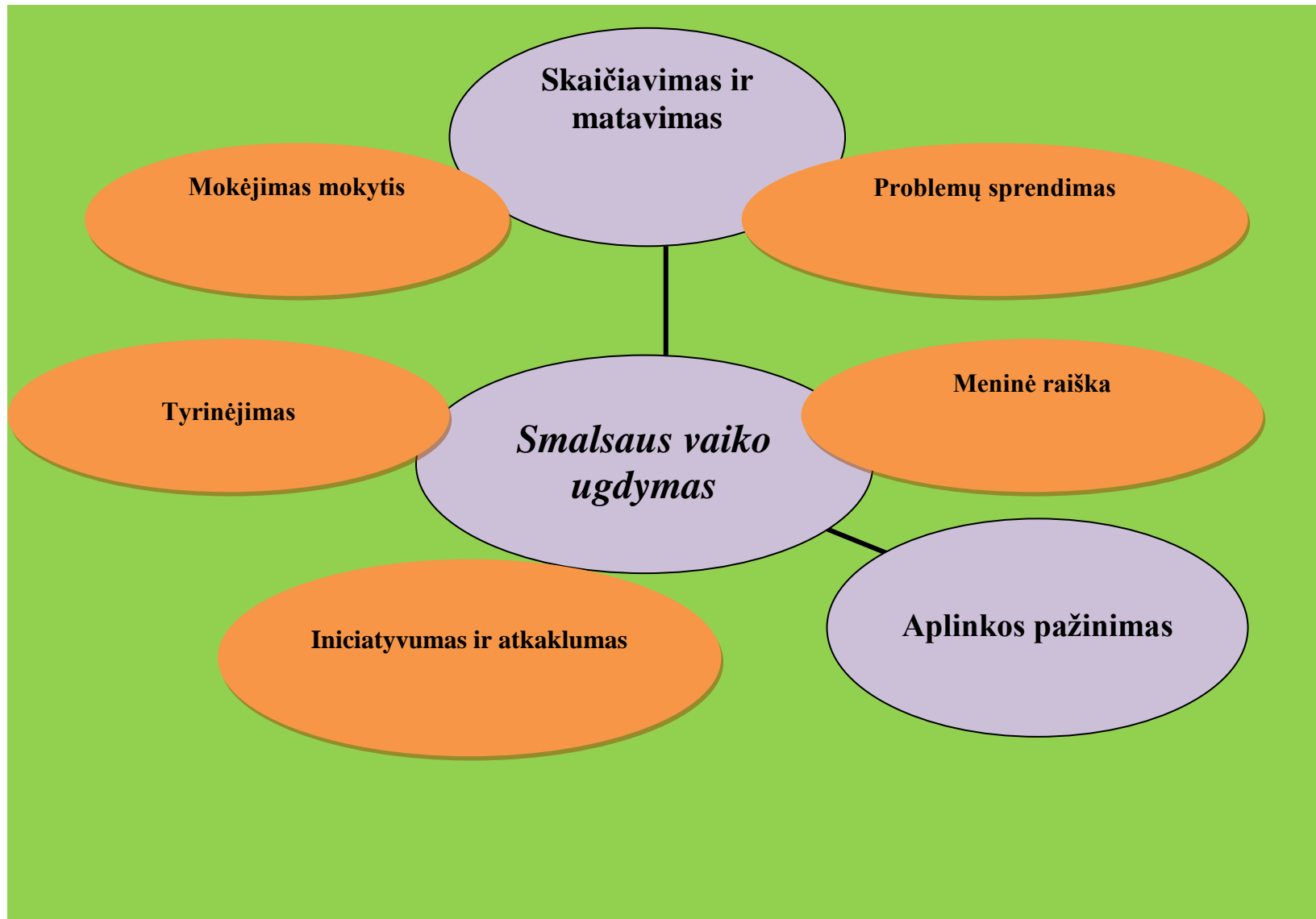
Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostatų, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</i> <i>Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kalba apie savo, draugo kūrybinį darbą. ❖ Stebi darželyje vaidybinius spektaklius, koncertus, pasakoja savo įspūdžius. ❖ Emocingai reaguoja klausydamas muzikos, pasakų, žiūrindamas savo ir kitų 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi dainelių, pasakų su emociniais sušukimais, garsažodžiais. ❖ Ryto rate dalinasi įspūdžiais, ką matė ateidamas į darželį, savaitgalio išvykose. ❖ Po pasirodymo grupės spektaklyje, koncerte tėveliams,

<p><i>apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</i></p>	<p>piešinėlius, spalvingas knygelių iliustracijas.</p>	<p>dalinasi įspūdžiais, džiaugiasi kaip pavyko jam ir kitiems. ❖ Gėrisi savo ir kitų sukurtomis knygelėmis, vertina, pasako kodėl gražu.</p>
---	--	--

MENINĖ RAIŠKA

Meninė raiška		
Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostatų, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ant didelio lapo keverzoja, „paišena” braižo, suka įvairias linijas, naudoja įvairias piešimo, tapymo priemones (guašas, akvarelė, klijai). ❖ Tapo pirštukais, delnukais, štampuoja, taškuoja. ❖ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ❖ Dainuoja kartu su suaugusiuoju. ❖ Balsu atkartoja gamtos, mechaninius garsus, garsažodžius. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia žaidimą „Dirigentas”. ❖ Žaidžia muzikinius- ritminius žaidimus, skanduotes „Aidas”, „Pakartok”, „Ėjo kiškis”, „Uda da” , „Sukaliau ratą”. ❖ Vaidmeniniuose žaidimuose keičia balso intonacijas. ❖ Su auklėtojos pagalba ir be jos ruošia dekoracijas, parenka ir tikslingai panaudoja aplinkos daiktus, drabužius savo žaidimams. ❖ Savo geriausiems draugams pasakoja savo „paslaptis”, pasidalina savo rūpesčiais su auklėtoja. ❖ „Rašo”, keverzoja, piešia raides, simbolius smėlio dėžėje, lape, lentoje, sniege įvairiomis priemonėmis (pagaliukais, pieštukais, pirštu ir pan.). ❖ Dekoruoja, aplikuoja, lipdo ir pan. pažįstamas raides.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS

Vaikų veiksenos

Vertybinių nuostatų, esminių gebėjimų	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas. Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daktus pagal spalvą, formą dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Aplinkoje pastebi ir pasako daug ar mažai daiktų, žaislų. ❖ Žaidžia didaktinius žaidimus: „Daugiau-mažiau”, „Suverk sagas”, „Sudėk į eilę”. ❖ Padalina po vieną vaišes vaikams. ❖ Skaičiuoja savo metus rodydamas pirštukus. ❖ Atrenka ir pasako kuris žaislas didelis ar mažas; storas ar plonas; toks pat- ne toks pat. ❖ Žaidžia didaktinius žaidimus: „Ant stalo- po stalu”, „Arti-toli”. ❖ Žaidžia žaidimą „Surask tokios pat spalvos daiktą“. ❖ Žaidžia su įvairių figūrų žaislais, kaladėlėmis. ❖ Žaidžia slėpynių su žaislais, vaikais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Ryto rate skaičiuoja mergaites ir berniukus, padedant auklėtojai ir visus vaikus. ❖ Skaičiuoja savo pirštukus. ❖ Žaidžia žaidimus: „Surask ir padėk tiek pat”, „Kur daugiau – mažiau”, „Parduotuvė”. ❖ Lanksto popierių pusiau, į 2,4 dalis. ❖ Žaidžia žaidimus su skaitmenų kortelėmis, pritaiko atitinkamą skaitmenį daiktų grupei. ❖ Žaisdami išsiskaičiuoja naudodami skaičiuotes. ❖ Sprendžia, kaip padalinti visiems po lygiai obuolių jei jų yra. Žaidžia žaidimą „Stebuklingas maišelis”. ❖ Grupės aplinkoje suranda panašių formų daiktus į nurodytas geometrines figūras. ❖ Žaidžia stalo žaidimus „Surask tokią pačią spalvą”, „Surask gėlytei antrą pusę”, dėlioja dėliones. ❖ Žaidžia rato žaidimus su spalvota guma, parašiotu. ❖ Lygina pastatytus statinius: kuris didesnis, ilgesnis, platesnis, storesnis. ❖ Žaidžia žaidimus judėdamas erdvėje nurodytomis kryptimis. ❖ Savo pasakojimuose naudoja sąvokas „šiandien”, „rytoj”, „išeiginės dienos”. ❖ Klausinėja, kiek laiko žaisime, kelinta valanda, už kiek laiko eisime miegoti, kiek liko laukti iki kito gimtadienio. ❖ Kuria kalendorių, žaidimuose naudoja smėlio laikrodį. ❖ Kurdamas paveikslus sudėlioja žmogaus, gyvūnėlio kūną iš įvairių figūrėlių.

APLINKOS PAŽINIMAS		
	Vaikų veiksenos	
Vertybinių nuostatų, esminių gebėjimų	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors naują.</i></p> <p><i>Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kartu su suaugusiuoju sodina, stebi kaip auga, žydi grupės ir darželio kiemo „Darže” pasodinti augalai. ❖ Pasako savo, mamos, brolio ir kitų šeimos narių vardus. ❖ Daug klausinėja „Kas čia?” ❖ Žino kur eiti, kai suaugęs kviečia „į salę”, „į miegamąjį”, „į rūbinėlę”, „į smėlio dėžę” ir t.t. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pasakoja legendą apie Kauną, jo lankytinas vietas, dalinasi savo kiemo istorijomis su draugais, suaugusiais. ❖ Žaisdamas šeimos žaidimus, imituoja tėvelių profesijas, „keliauja“ į jų darbo vietas. ❖ Padeda tėveliams, kuria šeimos medį. ❖ Lankosi bibliotekoje, muziejuose, Kauno pilyje, prie Nemuno, Veršvų piliakalnio ir kt. Kauno lankytinose vietovėse. ❖ Rūšiuoja šiukšles grupėje, išvykose į gamtą švarina ją, surenka šiukšles. ❖ Kuria su auklėtoja elgesio gamtoje taisykles. ❖ Su suaugusiais rengia dekoracijas Kalėdų, Velykų, ir kt. šventėms, aprangą, scenarijų, simboliką. ❖ Ryto rate pasakoja apie orą, metų laiką, jų požymius. ❖ Maisto gamtinimo centre gamina daržovių, vaisių salotas. ❖ Žaidžia kūrybinius- siužetinius žaidimus: „biblioteka”, „koncertas”, „bankas”, „parduotuvė”, „aerouostas”, „autoservisas”. ❖ Žaidžia su kortelių žaidimais, loto: „Metų laikai”, „Gėlių loto”, „Gyvūnai”, „Paukščiai”, „Profesijos”.

MOKĖJIMAS MOKYTIS		
	Vaikų veiksenos	
Vertybinių nuostatų, esminių gebėjimų	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</i></p> <p><i>Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius,</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Apžiūrinėja aplinkos daiktus, klausinėja ką su jais daryti, juos naudoja žaidimuose. ❖ Vienas ir su draugais stato, konstruoja, dėlioja dėlionės. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Renka informaciją įvairiais būdais: varto knygeles, enciklopedijas, klausinėja apie jose esančią informaciją, su tėveliais „naršo kompiuterį”. ❖ Žaidžia žaidimus: „Paliesk ir atpažink”, „Uostau, ragauju”.

<i>klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Noriai žaidžia naujus žaidimus. ❖ Žaisdamas mėgdžioja įvairius gyvūnus, žmones. ❖ Dėlioja žaislus, daiktus pagal dydį, spalvą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Užduoda atvirus klausimus suaugusiems apie jį supančius reiškinius, objektus „kodėl”, „kaip”, „kada” „iš kur atsiranda”. ❖ Pastebi ir išbando grupėje naujai atsiradusias priemones, žaislus. ❖ Sprendžia galvosūkius.
--	--	--

TYRINĖJIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Laisvai juda grupės erdvėje, domisi kas, kur yra. ❖ Parodo save, savo kūno dalis. ❖ Žaisdamas, stebi ką daro kitas vaikas, kartu žaidžia. ❖ Pats pasiima žaislus, priemones, padeda juos į vietą. ❖ Žaidžia žaidimą “Surask daiktą”. ❖ Žaidžia sensorinius didaktinius žaidimus: „Pauostyk”, „Paragauk” „Užsimerk”, „Ką girdi?”. ❖ Bando įvairius garso išgavimo būdus, panaudojant aplinkos daiktus, savo kūną (beldžia, tuksena, kūno perkusija ir t.t.). ❖ Pavadina kai kuriuos gyvūnus, paukščius, pažįsta kai kuriuos augalus. ❖ Skiria kelias daržoves, vaisius pagal skonį, išvaizdą. ❖ Pastebi ir nusako koks oras. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tirpina sniegą, užšaldo vandenį, piešia ant šlapio popieriaus. ❖ Tyrinėja daiktus ant šviesos stalo, šviesos dėžučių. ❖ Stebi ir tyrinėja gamtos reiškinius, kuria gamtininko kalendorių. ❖ Prižiūri daržą gamtos centre ir lauke (stebi, matuoja). ❖ Žaidžia žaidimus „Plaukia- skęsta”, „Karšta- šalta”, „Atpažink draugą”, „Surask tinkamą paveikslėlį”, „Atspėk, ką valgai”. ❖ Atlieka bandymus su balansinėmis svarstyklėmis. ❖ Žaidžia su kortelių rinkiniais „Pavojingi daktai”, „Naminiai ir laukiniai gyvūnai”. ❖ Išbando magnetą grupės aplinkoje, lauke. ❖ Su auklėtoja kuria išvykos žemėlapi.

PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
	Vaikų veiksenos	
Vertybinių nuostatų, esminių gebėjimų	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.</i></p> <p><i>Atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Mėgindamas spręsti konfliktą mėgdžioja suaugusiojo kalbą, veiksmus. ❖ Bando įveikti kliūtį keletą kartų. ❖ Prašo suaugusiojo pagalbos jei kas nors nepavyksta. ❖ Žaidžia sumodeliuotus žaidimus „Kaip atgauti žaisliuką“, „Kaip įdėti į dėžutę?“, „Pagydyk lėlytę“, „Ką daryti, jei sušlapo drabužėliai?“. ❖ Atlieka nesudėtingus pavedimus. ❖ Savo jausmus, norus reiškia mimika, žodžiais, veiksmais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia labirintų žaidimus. ❖ Siekdamas aukštai esančio ar užkritusio daikto, panaudoja šalia esantį daiktą, žaislą. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Kaip manai, kodėl...?“, „Mūsų grupės problemos?“ „Kodėl mums nepavyko“. ❖ Tyrinėdamas, bandydamas pasirenka sau tinkamiausias priemones, komentuoja, kodėl jas pasirinko. ❖ Prašo padėti, klausia patarimo. ❖ Pasirenka iš kelių pasiūlytų sprendimo būdų.
INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS		
	Vaikų veiksenos	
Vertybinių nuostatų, esminių gebėjimų	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.</i></p> <p><i>Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pažįsta ir randa savo daiktus, žaislus, dalinasi jais. ❖ Džiaugiasi pagiriamas, stengiasi išmokti, kas sunkiau sekasi. ❖ Dažnai sako: „Aš pats“. ❖ Pats pasirenka ką nori veikti, ką veiks vėliau. ❖ Žaidžia sumodeliuotą žaidimą „Kaip pasiekti šuniuką“. ❖ Pats pasirenka kokią lėlytę aprens, kokią knygelę vartys. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atlikdamas darbelius, užduotėles kartuoja tol, kol pavyksta: renkasi kitas priemones, būdus. ❖ Prašo, ragina, stengiasi sudominti, kad draugai tęstų pradėtą iš vakaro žaidimą, veiklą. ❖ Siūlo idėjas kaip įdomiau pasveikinti draugą, kokius daiktus pasiimti į išvyką ir pan. ❖ Ištikus nesėkmei, noriai priima draugo ar suaugusiojo patarimus. ❖ Ilgą laiką veikia, žaidžia vienas ar su draugais, pratęsia žaidimą po kiek laiko.
MENINĖ RAIŠKA		
	Vaikų veiksenos	

Vertybinių nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Piešia kreidelėmis ant sienos, asfalto, lentos. ❖ Išbando taškymo būdą, pučia per šiaudelį. ❖ Piešia pagaliukais ant sniego, smėlio. ❖ Pasako ir skiria 1-3 pagrindines spalvas. ❖ Paprašytas spalvina “kamuolį” viena pasirinkta pagrindine spalva. ❖ Pats renkasi ir „groja” norimu muzikos instrumentu. ❖ Žaidinamas pedagogo atsiliepia to paties aukščio garsu, intervalu. ❖ Žaidžia su pedagogu situacinius žaidimus su pirštinių lėlėmis, stalo teatro lėlėmis. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Iš įvairių formų daiktų, gamtinės medžiagos kuria paveikslus, darbelius. ❖ Žaidžia muzikinius ratelius: „Laurencija”, „Pirmyn- atgal, kairėn- dešinėn” ir pan. ❖ Aktyviai klausosi paukščių balsų, vėjo, jūros bangavimo, audros, lietaus ir pan. įrašų, juos mėgdžioja, imituoja kūnu. ❖ Žaidžia muzikinius žaidimus „Padainuok plonai– storai, šokinėdamas – ilgai”. ❖ Piešia save, šeimą, apibrėžia ant popieriaus lakšto gulinčio vaiko, savo plaštakos kontūrus. ❖ Kuria darbelius iš gamtinės medžiagos, rengia parodėles. ❖ Jungia įvairiaus ilgio juosteles, kuria girliandas. ❖ Kuria darbelius, pasirinkdamas įvairiausias technikas (teptukus, angliukus, akvarelines kreideles ir pan.) su suaugusiais margina margučius gamtinėmis spalvomis (burokėlio, svogūnų lukštų, sėmenimis ir pan.).

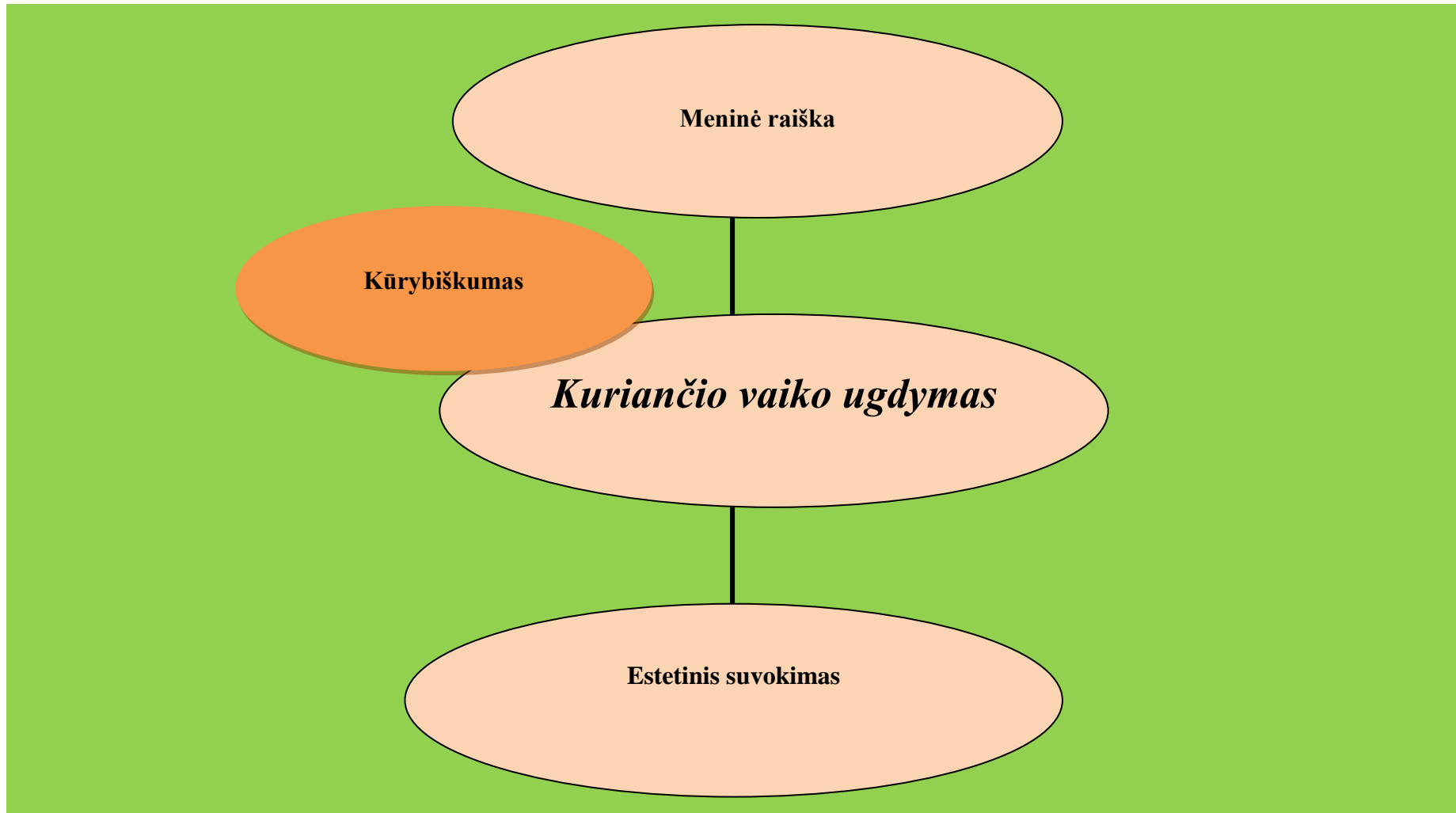
SVEIKATOS KOMPETENCIJA

FIZINIS AKTYVUMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostatų, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Veria ant virvutės sagas. ❖ Įkerpa popieriaus kraštą. ❖ Meta, gauda, spiria kamuolį norima kryptim. ❖ Vejasi kamuolį, juda paskui suaugusįjį rastomis pėdomis smėlyje, sniege. ❖ Laikydamosis suaugusiojo rankos ar turėklų užlipa ir nulipa laiptais. ❖ Bėgioja salėje nurodyta kryptim, reaguoja į signalą (sustoja, vėl pradeda judėti), juda greičiau-lėčiau. ❖ Perlipa, peršoka pralenda kliūtį. ❖ Supasi supynėse, nusileidžia čiuožyne. ❖ Juda įvairiais būdais: ropoja, bėga, šokinėja. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia žaidimus „Daryk kaip aš“, „Aukštyn- žemyn“, „Atsargiai –kliūtis“. ❖ Žaidžia gaudynes, slėpynes. ❖ Rungtyniauja estafetėse: „Perduok kamuolį“, „Bulvių maišas“, „Kas taiklesnis“, „Perduok kitam“. ❖ Karpo paveikslėlius iš žurnalų, laikraščių, pripiešia elementus. ❖ Žaidžia futbolą, trikrepsį. ❖ Dalyvauja ryto mankštose, mankštų pertraukėlėse. ❖ Žaidžia žaidimus „Tilteliu skubu“, „Garnys“, „Peršok per upelį“. ❖ Dalyvauja sportiniuose rytmečiuose, varžybose, sveikatingumo dienose. ❖ Lipa kopetėlėmis, laiptais, gimnastikos siennele.
KASDIENINIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		
Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostatų, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Bando segti sagas, varstyti raištelius, apsiauti batukus, apsirengti ir nusirengti padedant suaugusiam. ❖ Paprašo ar parodo, kad nori į tualetą, padedamas suaugusiojo susitvarko. ❖ Valgo šaukštu, beveik neišliedamas, geria iš vaikiško puodelio. ❖ Padeda suaugusiems į vietą sudėti žaislus ir priemones. ❖ Padedant auklėtojai, nusiplauna ir nusišluosto rankas, veidą. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia žaidimus: „Svečiuose“, „Kavinėje“. ❖ Rengia, prižiūri lėlės, jas prausia, šukuoja. ❖ Žaidžia stalo žaidimus: „Sveikas maistas“, „Vasaros ir žiemos apranga“. ❖ Dalyvauja diskusijose: „Ką valgome ir ko nereikėtų valgyti“, „Kodėl reikia laikytis tvarkos ir švaros“. ❖ Kuria patiekalų receptų knygeles padedant suaugusiems. ❖ Žaidžia žaidimus: „Kaip rengtis“, „Apsirenkim-nusirenkim“, „Svečiuose paršiukas Čiukas“. ❖ Žaidžia žaidimus: „Suvarstyti batą“, „Susek sagas“. ❖ Gamina su suaugusiais sveikus patiekalus: salotas,

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas prausia, valgydina, rengia lėles, žaislus. 	<ul style="list-style-type: none"> arbatas, užkandžius. ❖ Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose: „Pavojus namuose, gatvėje”, „Pavojingi daktai”.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.</i> <i>Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Stengiasi pats apsirengti, nusirengti. ❖ Bando laikytis elementarių higienos taisyklių: plaunais rankas, prašo, parodo, kad nori į tualetą. ❖ Pats paiima žaislus, padeda į vietą. ❖ Skiria savo ir kitų daiktus, juos rūšiuoja, naudoja pagal paskirtį. ❖ Išbando savarankiškumą: supranta, kas jam leidžiama ir kas draudžiama. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaidžia žaidimus su taisyklėmis: „Kiškai ir medžiotojas”, „Pagauk mane”, „Žuvys ir tinklas” ir pan. ❖ Rungtyniauja estafetėse, atlieka sportines užduotis. ❖ Susitaiko su pralaimėjimu rungčių metu, supranta, kad gali ir nepasisiekti. ❖ Laikosi dienotvarkės, supranta higieninių įgūdžių svarbą. ❖ Derina savo ir draugų veiksmus estafetėse metu. ❖ Taikiai sprendžia konfliktines situacijas, prireikus prašo suaugusiojo pagabos.
MENINĖ RAIŠKA		
Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</i> <i>Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pūsdamas įvairiais būdais muilo burbulus (per šiaudelį, į lapą) tapo paveikslą. ❖ „Važiuoja vežimėliu” porose laisva kryptim. ❖ „Šoka” laisvais judesiais. ❖ Žaidžia žaidimus: „Suskaičiuok dantukus”, „Išdykęs liežuvelis”, „Šokantis balionėlis” ir pan. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atlieka daineles „Varlytės gripas”, „Meškiuko sloga” ir pan. ❖ Žaidžia imitacinius muzikinius ratelius: „Jei nori būti sveikas”, „Pauzių sambo”, „Beždžioniukų šokis”. ❖ Žaidžia artikuliacijos, kvėpavimo žaidimus: „Dramblys”, „Pūsk, balionėlį”, „Liūtas pabudo” ir kt. ❖ Žaidžia vaidybinius žaidimus: „Pas gydytoją”, „Sporto klube”. ❖ Kuria plakatus, koliažus „Sveiko maisto piramidė, lėkštė”, „Pagalbos telefonai”. ❖ Su auklėtoja gamina varžybų atributiką: plakatą, vėliavėlę, emblemą.

MENINĖ KOMPETNCIJA

MENINĖ RAIŠKA

Vaikų veiksenos

Vertybinių nuostatų, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</i></p>	<p>DAILĖ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Ant didelio lapo keverzoja, „paišena” braižo, suka įvairias linijas, naudoja įvairias piešimo, tapymo priemones (guašas, akvarelė, klijai). ❖ Tapo pirštukais, delnukais, štampuoja, taškuoja. ❖ Ką nors vaizduodamas, kalba, komentuoja, džiaugiasi savo darbu. ❖ Tapo ant gamtinės medžiagos. ❖ Piešia kreidelėmis nat sienos, asfalto, lentos. ❖ Suka, kočioja iš vieno gabalo plastilino. ❖ Išbando taškymo būdą, pučia per šiaudelį. ❖ Piešia ant sniego, smėlio pagaliukais. ❖ Pripiešia reikiamas detales (siūlą balionėliui ir kt.). ❖ Priklijuoja 1–2 figūras, panaudodamas sausus klijus. ❖ Kartu su suaugusiuoju rengia darbų parodėles. 	<p>DAILĖ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Išbando įvairias technikas: tapybos, piešimo, dekupažo, skrebinimo ir kt. ❖ Varto dailės kūrinių reprodukcijų albumus, juos komentuoja. ❖ Kuria ryto, dienos, savaitės mandalas, supranta jų kūrimo principus. ❖ Piešia dvipusius piešinius per organinį stiklą. ❖ Kuria grupinius vitražus, mozaikas „Metų laikai”, „Akvariumas” ir pan. ❖ Gamina, dekoruoja dovanų dėžutes. ❖ Bando kurti netradicinius piešinius su akmenukais, karoliukais, gamtine medžiaga, sagom. ❖ Su pedagogu gamina savo vardinių antspaudą iš plastiko, kamštinės medžiagos. ❖ Kuria grafikos darbelius su tušu, geliniu tušinuku, rėztuku ir pan. ❖ Lieja akvareles, pasitelkdami siūlus, dažus, medžiagas, kempinėles. ❖ „Skaito” spalvų piešinius. ❖ Dekoruoja įvairiais ornamentais, linijomis ir formomis vazes, namelius, dėžutes ir pan.
	<p>VAIDYBA</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, balsus. ❖ Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ❖ Imituoja matyto filmuko veikėjų balsus, veiksmus. ❖ Žaidžia pirštukų žaidimus. 	<p>VAIDYBA</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kuria ir žaidžia siužetinius šeimos, profesijų, žaidimus mimika, balsu, judesiais pamėgdžiodamas vaidinamą personažą. ❖ Vaidina pačių sugalvotus siužetus „čia ir dabar” stalo teatre su pasirinktomis lėlėmis. ❖ Išbando pirštines, pirštukines lėles. ❖ Lankosi atvažiuojamuose spektakliuose darželyje, lėlių

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kartu su suaugusiuoju kuria siužetinį epizodą, miniatiūrą: atlieka imitacinius veiksmus, garsus. ❖ Žaidžia su pirštinių lėlėmis. ❖ Imituoja gyvūnėlio judesius, skleidžiamus garsus. ❖ Žaidinamas išgauna imitacinius garsus su aplinkos daiktais, vaikiškais muzikos instrumentais siužetiniame epizode. 	<p>teatre.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kuria trumpas improvizacijas pagal žinomas pasakas ar pačių sugalvotas: „Kelionė“, „Katinėlis ir gaidelis“ ir kt. ❖ Vaidindamas palaiko bendravimą su publika, pažvelgdamas į žiūrovus. ❖ Vaidindamas žinomas istorijas sukuria savo pabaigas: pvz.: katinas pelių nebegauda, o ėda kačių maistą. ❖ Muzikiniuose rateliuose, formulinėse dainose „Aguonėlė“, „Lėk, bitele“, „Genys ir šarka“, „Išbėgs išbėgs pelė“ savaip parodo imitacinius judesius. ❖ Įsirengia iš rastų grupėje daiktų „kirpyklą“, „polikliniką“ ir pan. ❖ Žino ir naudoja kai kurias sąvokas: „režisierius“, „aktorius“, „spektaklis“ ir kt. ❖ Baigęs vaidinti nusilenkia žiūrovams. ❖ Aptaria su draugais, suaugusiais savo ir kitų vaidmenis.
	<p>MUZIKA IR ŠOKIS</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausydamas muzikos šypsosi, džiaugiasi, ploja rankom, trepsi, moja ar pan. ❖ Žaidinamas pedagogo atsiliepia to paties aukščio garsu, intervalu. ❖ Dalyvauja muzikiniame dialoge su suaugusiuoju: bando kartoti tą patį ritminį ar melodinį motyvą. ❖ Pritaria klausomam muzikos kūrinėliui vaikiškais muzikos instrumentais, aplinkos daiktais. ❖ Pats renkasi ir „groja“ norimu muzikos instrumentu. ❖ Dainuoja daineles savo žaisliukams. ❖ Balsu atkartoja gamtos, mechaninius garsus, garsažodžius. ❖ Žaidžia muzikinius žaidimus „Paukšteliai dieną ir nakčia“, „Katinėlis ir pelytė“, „Slėpynės“ „Nykštukas – batukas“ ir pan. 	<p>MUZIKA IR ŠOKIS</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi įvairių stilių, žanrų, muzikos kūrinių ar jų ištraukų atliekant imitacinius judesius (aktyvus muzikos klausymas). ❖ Pasakoja kokias emocijas žadina muzika, kokius instrumentus girdi ir pažįsta. ❖ Žaidžia su instrumentų paveikslėliais, klausydamas instrumentinės muzikos. ❖ Žaidžia muzikinius ratelius salėje, grupėje, lauke. ❖ Kuria melodijas mįslėms, vardams, patarlėms. ❖ „Groja“ savo kūnu, aplinkos daiktais, vaikiškais instrumentais pritardamas šokiams, dainelių, instrumentinių kūrinių intarpuose, įžangose. ❖ Mėgdžioja gamtos garsus. ❖ Bando savo balso galimybes žaisdamas vokalinius žaidimus: „Padainuok aukštai- žemai, storai- plonai“, „Pamėgdžiook operos solistą ir rokerį“. ❖ Kuria savo ritmus dalyvaudamas ritminiuose dialoguose su mokytoju, kitais vaikais. ❖ Kaip atlikėjai dalyvauja darželio koncertuose.

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Su pedagogu žaidžia imitacinius muzikinius garso– ritmo žaidimus su plastikinėmis lėkštėmis, popieriaus lapais, būgneliais, žvangučiais, pagaliukais, lazdelėmis, barškučiais į palangę, į suoliuką. ❖ Žaidžia muzikinį žaidimą „Šokame –stop“. ❖ Žaidžia muzikinius pirštukų žaidimus „Mylimas pirštukas“, „Kopūstėlis“, „Zur zur malina“. ❖ Bėga, eina rateliu, įsikibę į spalvotą gumą klausomos muzikos tempu. ❖ Atlieka imitacinius gyvūnėlių (kiškučio, meškutės, paukštelių ir pan.) judesius ratelyje. ❖ Ploja, trepsi, linguoja susikabinę abiem rankomis porose. ❖ Susikabinę porose „važinėja“ didelėje erdvėje. ❖ „Šoka“ tekamaisiais judesiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kartu su suaugusiuoju gamina instrumentus: lietaus lazda, barškutį, tarškynę. ❖ Kuria savo dainelę, šokį. ❖ Grupėje dalyvauja „Talentų šou“, domisi šiuolaikiniais muzikos atlikėjais. ❖ Dainuoja kanonu nesudėtingas daineles. ❖ Žaidžia muzikinius žaidimus „Dirigentas ir orkestras“, „Miško orkestras“, „Išgirsk ir pakartok“. ❖ Skanduoja ritmines skanduotes, palydi jas judesiais. ❖ Grupėje, namuose dainuoja išmoktas daineles. ❖ Atlieka savo „partiją“ dainuojant nesudėtingas 2-3 taktų dvibalses daineles. ❖ Atlieka ritmiškus judesius 2, 3, 4 dalių metro kūrinėliuose, greitėjančiu- lėtėjančiu tempu. ❖ Lankosi liaudies instrumentų muziejuje, tautinės kultūros centre. ❖ Žaidžia lietuvių liaudies muzikinius ratelius: „Žvirbli, žvirbli“, „Genys ir šarka“, „Kanapėlė“, „Aš pasėjau linelį“ ir pan. ❖ Šoka lietuvių liaudies šokius poromis, po keturis, susikabinę įvairias būdais: „Malūnėlis“, „Dvi daratos“, „Pjaunikėlis“, „Maišas yra“ ir pan. ❖ Sudaro, sumažina ir padidina ratą šokio ar ratelio metu. ❖ Šoka sudarydami du ratus, dvi eiles. ❖ Šoka įvairių tautų šokius, žaidimus „Gyvatėlė“, „Draugystės šokis“, „Kiaulė grikiuose“, „Sirtakis“ ir pan.
ESTETINIS SUVOKIMAS		
Vaikų veiksenos		
Vertybinių nuostatų, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<i>Domisi, gėrįsi, grožiesi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir</i>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi muzikos kūrinėlių. ❖ Sutelkia dėmesį pamatęs ryškius, spalvingus daiktus. ❖ Klausosi ir imituoja gamtos garsus. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi įvairaus žanro muzikos kūrinių, juos komentuoja. ❖ Aptaria jo aplinkoje esančius meno kūrinius. ❖ Tvaringai elgiasi su kūrybinėmis priemonėmis. ❖ Pastebi spalvų, formų grožį.

<p><i>kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausosi sekamų pasakėlių, eilėraščių. ❖ Stebi vaikiškus spektaklius, klausosi koncertėlių darželio salėje. ❖ Keliais žodžiais papasakoja matyto spektaklio, koncerto įspūdžius. ❖ Vartydamas knygeles pastebi patikusias iliustracijas, jas komentuoja, reaguoja garsu, mimika. ❖ Kartu su auklėtoja puošia gimtadienio stalą, grupės patalpas. ❖ Džiaugiasi ir rodo suaugusiam savo ir kitų šventinę aprangą, jos aksesuarus: batelius, suknelę, skarelę ir pan. ❖ Sutelkia dėmesį, komentuoja pastebėjęs darželio patalpose ar teritorijoje ryškius puošybos elementus, parodos eksponatus. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius. ❖ Varto dailės, architektūros albumus, komentuoja. ❖ Klausosi įstaigoje vykstančių „gyvų“ koncertų (profesionalių muzikantų). ❖ Žaidžia garsais, žodžiais, garsažodžiais. ❖ Pastebi spalvų nuotaikas aplinkoje, kūrybiniuose. ❖ Suaugusiųjų padedami, dalyvauja kūrybiniuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose, vertina pateiktus kūrybinius darbelius, pasirodymą. ❖ Su auklėtoja atnaujina grupės aplinką, ją puošia, siūlo savo idėjas. ❖ Dalyvauja įstaigos renginiuose, šventėse, pasirodymuose. ❖ Lankosi M.K. Čiurlionio muziejuje, M. Žilinsko dailės galerijoje, tautinės kultūros centre, liaudies instrumentų muziejuje. ❖ Stebi ir komentuoja draugų vaidinimus, į įstaigą atvykstančius spektaklius. ❖ Komentuoja girdimų instrumentų skambesį, muzikos nuotaiką.
---	--	---

KŪRYBIŠKUMAS

Vaikų veiksenos

Vertybinė nuostata, esminis gebėjimas	1,5-3 metų vaikai	3-5(6) metų vaikai
<p><i>Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Plėšo atsitiktines formas iš balto, spalvoto popieriaus. ❖ Stato, konstruoja, dėlioja dėliones, mozaikas. ❖ „Muzikuoja“ su grupėje esančiais daiktais, vaikiškais instrumentais. ❖ Eksperimentuoja su modelinu, moliu, druskos tešla, sniegu, smėliu. ❖ Kartu su auklėtoja puošia grupės patalpas prieš šventes. ❖ Klausydamas muzikos, atlieka elementarius laisvus, ritmiškus judesius. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Išradingai panaudoja gamtinę medžiagą savo kūrybiniuose darbeliuose. ❖ Aplikuoja, kuria vitražus, panaudodamas aplinkoje esančias medžiagas (žurnalus, gofruotą kartoną, plastiko atliekas ir pan.). ❖ Iliustruoja muzikos kūrinius dailės priemonėmis. ❖ Savo idėjas išreiškia dailės, piešimo priemonėmis. ❖ Atlieka kūrybinius darbus grupelėmis ir po vieną. ❖ Panaudoja tapybos, piešimo, dekupažo, koliažo, skrebinimo ir kt. dailės technikas, jas tyrinėja. ❖ Susiplanuoja laiką, eigą ir atlieka kūrybinį darbą, žaidimą.

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Žaisdamas bando dainuoti „savo daineles“. ❖ Pats išbando pasirinktas dailės priemonės: taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja įvairaus dydžio teptukais, flomasteriais, kreidelėmis, pieštukais. ❖ Serviruoja, puošia stalą savo žaisliuko šventei. ❖ Suteikia aplinkos daiktams kitas funkcijas (kaladėlė- mašinėlė) ir jais žaidžia. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tęsia pradėtas istorijas, patys jas kuria, komentuoja. ❖ Kuria melodijas tekstams, savo daineles. ❖ Jaučia, kokias linijas, spalvas pasirinkti išreiškiant emocijas, jausmus. ❖ Tapo, lipdo su tradicinėmis ir netradicinėmis priemonėmis, jas išradingai panaudoja. ❖ Gamina knygeles, kvietimus, atvirukus šeimos nariams, atributiką, reikalingą šventėms. ❖ Eksperimentuoja su popieriumi, jo faktūromis, spalvomis. ❖ Improvizuoja su vaikiškais instrumentais, aplinkos daiktais, kurdamas savo ritmus. ❖ Groja grupės „orkestre“, sukuria savo orkestrinį kūrinį. ❖ Kuria savo spektaklį su auklėtoja, parenka drabužius, scenografiją. ❖ Maišo spalvas savo nuožiūra, džiaugiasi išgautais atspalviais. ❖ Kuria savo eilėraščius, miniatiūras, jas iliustruoja. ❖ Kuria imitacinius judesius muzikiniams žaidimams, dainelėms.
--	---	---

4.2 . Ugdymo metodai, aplinka, priemonės

Lopšelio- darželio pedagogės, organizuodamos ugdymo procesą, parenka tam tikrus ugdymo metodus, formas ir būdus, t.y. technologijas, orientuotas į vaiką ir jo gebėjimų ugdymą, bet pagrindine veikla išlieka – žaidimas.

Pedagogams priimtinausios šios ugdymo(si) technologijos:

Žaidimas – jo metu skatinamos vaikų teigiamos emocijas, padedama formuoti socialiniams įgūdžiams, natūraliu būdu sukcentruoti dėmesį į ugdomąją veiklą. Žaisdami vaikai pažįsta aplinką, lavina kalbą, pojūčius, pastabumą, mokosi orientuotis erdvėje, paklūsti žaidimo taisyklėms.

Ugdymo(si) situacijų modeliavimas, kai pedagogas kuria ugdymo(si) situacijas, žadina vaikų iniciatyvą, netiesiogiai vadovauja ugdymo(si) procesui: vaikai skatinami kalbėti ir klausinėti, plėtojami dialogai, priiminėjami bendri sprendimai, susitarimai, skatina vaikus kalbėti apie savo jausmus, patirtį, išbandyti naują veiklą, spręsti problemas.

Kūrybinė vaiko ir pedagogo sąveika, kurioje vaikai gauna naujų įspūdžių: išvykos, ekskursijos, tyrinėjimai, stebėjimai, susitikimai, sveikatos valandėlės, dienos, savaitės ir kt. Dominuoja kūrybinė veikla, eksperimentavimas, reikiamos informacijos paieška, palaikomi vaikų sumanymai, padedant juos įgyvendinti, vykdomi projektai, kurie skatina vaikus kurti, atrasti, tirti, padedant pedagogui ieškoti įdomios ir būtinos informacijos. Taip pat lanksčiai keičiant ugdomosios veiklos planus ir pačią veiklą.

Situacinis ir spontaniškas ugdymas, kada pedagogas emociškai palaiko ir pritaria vaiko spontaniškai veiklai: pagiria, pasidžiaugia, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi, panaudoja netikėtai susidariusias situacijas ugdymui.

Pedagogo ir vaikų, kuriama ugdančioji aplinka, kurioje yra pakankamai įvairių ugdomųjų priemonių, skatinančių aktyvią vaiko veiklą, jo smalsumą, kūrybiškumą. Veiklos centrai patogiai išdėstyti ir prieinami vaikams, pritaikyti ir berniukams, ir mergaitėms. Erdvės sukurtos taip, kad vaikai galėtų laisvai judėti iš vieno veiklos centro į kitą.

Ugdymas pavyzdžiu, kada pedagogas veikia vaikų akivaizdoje ir taip skatina ją mėgdžioti. Auklėjoja- vaikų žaidimų ar veiklos partnerė, kartu žaidžia, dainuoja, šoka, vaidina.

Lopšelio-darželio „Daigelis“ ugdomoji aplinka – neatsiejama ugdymo dalis, kuria siekiama ugdymo tikslų, ji aprūpinta įvairiomis priemonėmis (taip pat ir specialiosiomis ugdymosi priemonėmis), skatinančiomis vaiko aktyvumą, vaizduotę, kūrybiškumą, norą ieškoti, tyrinėti, spręsti problemas, pažinti ir suprasti, bendrauti ir bendradarbiauti. Vaikai gali žaisti ir veikti ne tik grupėje, bet ir kitose darželio erdvėse, lauko teritorijoje. Kuriant aplinką siekiama jos estetiškumo, prieinamumo, saugumo ir patogumo.

Vaikų **socialinės kompetencijos ugdymui(si)** naudojamos knygelės, stalo žaidimai (dėlionės, loto) įvairūs kūrybiniai, konstrukciniai žaidimai, atributika siužetiniams žaidimams (buities daiktai, baldeliai, lėlės, profesijų atributika) asmeniniai albumai, popierinės kortelės vardui, emocijų ir nuotaikų saugaus eismo ir elgesio kortelės. LR vėliava, gaublys, žemėlapiai. Veidrodžiai, skirtingų žanrų ir pobūdžio muzikos įrašai, prožektoriai, šešėlių teatro priemonės. Kuriamos uždaros erdvės: spintelių bei lentynų pertvaros, palapinės padeda vaikui rinktis žaidimo vietą.

Komunikacinei veiklai pasitelkiamos priemonės: popieriaus kortelės, lapeliai, juostelės, rulonėliai, knygelės (pasakų, spalvinimo, vaikiškos enciklopedijos, žurnalai, dailės albumai ir kt), rašikliai, pieštukai, plakatai, popieriniai lipdukai, raidynai, raidžių, žodžių kortelės, bibliotekėlės, stalo žaidimai su raidėmis, užrašai ant baldų, priemonių, pasakų ir muzikos įrašai, kompiuteriniai žaidimai, animaciniai, edukaciniai filmukai, antrinės žaliavos, dailės priemonės meninei raiškai.

Smalsaus vaiko ugdymui naudojamos tyrinėjimų ir eksperimentų priemonės (vaškas, vanduo, smėlis, gamtinė medžiaga, dažai, mėgintuvėliai, piltuvėliai, matuokliai, kempinės, indai, plunksnos, kompasas, smėlio laikrodis, termometrai, statoskopas ir kt), „šviesos“, „smėlio“ stalai, įvairios lempos, šviestuvai, prožektoriai, padidrinimo stiklai, akiniai, lupos, svarstyklės, dėžės, matavimo prietaisai, garso išgavimo priemonės, cilindrai, šviesos projektoriai, įvairios techninės priemonės: muzikiniai centrai, telefono, kasos aparatai, mikroskopai, spausdinimo mašinėlės, informacinės priemonės (fotoaparatai, kompiuteriai, projektorius ir kt.), informaciniai leidiniai (knygos, plakatai, laikraščiai ir kt.), nuotraukų albumai, skaičių, formų, dydžių paveikslėliai, burbulai, skaičiuotuvai, pinigų pavyzdžiai, skaičiavimo pagaliukai, žaislai rūšiavimui, lyginimui.

Sveiko vaiko ugdymui pasitelkiamos priemonės: virvutės, batutai, paspirtukai, triratukai, dviračiai, šokdynės, rogutės, trikrepsiai, futboliuko vartai ir kt. įrengimai, esantys grupių aplinkoje ir lauke (kompleksai su skersiniais, virvėmis, kopetėlėmis, čiuožyklomis, sūpynėmis, nameliai su kopetėlėmis ir čiuožimo kalneliais), krepšinio, futbolo, teniso kamuoliai, suoliukai, smėlio dėžės, pavėsinės, akmenėliai, sagų takeliai, čiužiniai, kilimėliai, estafečių priemonės, elastingi audeklai, kaspiniai, parašiutai, skarelės, higienos priemonės, stalo serviravimo, aplinkos puošimo priemonės, maisto produktai patiekalų gamybai, sveiko maisto piramidė, sveiko maisto lėkštė, audio, video įrašai, knygos, plakatai, didaktiniai ir stalo žaidimai, žmogaus kūno muliažai, enciklopedijos, edukaciniai filmukai.

Meninei vaikų kompetencijai ugdyti kuriama vaiko raišką skatinanti aplinka, naudojamos įvairios dailės priemonės (įvairių dydžių ir spalvų pieštukai, teptukai) įvairiarūšiai dažai, kreidelės, tapymo, lipdymo, piešimo, dekupažo, skrebinimo, liejimo priemonės, tapetai, įvairių dydžių, faktūrų ir spalvų popierius, apranga darbui su dažais, žirkklės, kanceliariniai peiliukai, klėjai, popieriaus pjaustymo aparatas rankdarbiams, molis, plastilinas, antrinės žaliavos (kamštukai, dėžutės, indeliai, popieriaus atliekos, ir kt.). Teatro (šešėlių, lėlių, stalo) priemonės, veidrodžiai, pirštinių lėlės, lėlės marionetės, vaidybos drabužiai (skraistės, skrybėlės, bižuterija ir kt.), širmos, muzikos įrašai (įvairių žanrų, stilių, atlikimo būdų), ritminiai, melodiniai instrumentai, skarelės, parašiutai, buteliukai su vandeniu grojimui, lazdelės, akmenukai, riešutų kevalai, „pupų maišeliai“, spalvota guma, gumos žiedai, spalvotos lėkštės, „gyvatėlė“, muzikos grotuvai, muzikos ženklų kortelės, plakatų rinkinys „Muzika“, natų knygelės, sceniniai drabužiai, dėžės.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų vertinimas leidžia pamatyti ir įvertinti pedagoginio darbo su vaikais būdus, pasiekimus ir klaidas, atskleisti vaikų pastangas, parodyti, ką vaikas pajėgus padaryti, pasiūlyti veiklą konkrečiam vaikui ar vaikų grupei, garantuoti ugdymo nuoseklumą, visapusiškumą. Tėvams, kolegoms, bendruomenei pateikiama įdomios, vertingos informacijos apie vaiką, pabrėžiant jo ypatumus.

Pagal sukurtą įstaigos Vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo sistemą (atnaujinta 2013 m.) vaikui pradėjus lankyti grupę, vertinamas jo adaptacijos procesas, kaupiamas vaiko pasiekimų aplankas, siekiant įvertinti jo ugdymo/si pasiekimus ir daromą pažangą, išsiaiškinti turimą patirtį, savijautą, poreikius, interesus, bendravimo, veiklos ypatumus, šeimos lūkesčius, bei kultūrinę aplinką. Vertinant vaiką, akcentuojama tai, ką vaikas geba, gali ir žino. Taip pedagogai numato ugdymo(si) ypatumus, sudaro sąlygas vaiko asmenybės sklaidai, ieškomi ir randami priimtinausi ugdymo būdai, metodai, formos.

Vaiko pasiekimų vertinimas– nuolatinis procesas, jis vyksta visus mokslo metus. Vertinimo rezultatai aptariami 2 kartus metuose, spalio- lapkričio mėn. ir balandžio- gegužės mėn.

pagal įstaigos vaikų ugdymo programoje pateiktas 5 kompetencijas. Rudenį įvertinama vaikų turima patirtis ir gebėjimai, numatomi vaikų ugdymo prioritetai, kryptys, būdai. Vaikų pasiekimai (gebėjimai, žinios, supratimas) fiksuojami nuolat ir pažymimi vaikų vertinimo aplnkuose. Pavasarį atlikta vertinimo rezultatų analizė parodo vaikų pasiekimų pažangą, ugdymo metodų ir formų veiksmingumą, nurodo ugdymo proceso tęstinumo gaires.

Vaikas skatinamas dalyvauti savo gebėjimų ir pasiekimų vertinime: pats lygina, komentuoja savo piešinius, įvardija, kas nepavykdavo, o dabar pavyksta. Komentuoja savo „rašymo“ įgūdžius mokslo metų pradžioje ir pabaigoje.

Duomenys apie vaiko pasiekimus ir pažangą kaupiami vaiko aplanke. Tai vaiko darbėlių, užduotėlių rinkinys, pedagogų įrašai, pastabos, komentarai apie vaiko pasiekimus penkių kompetencijų srityse, rodantys vaiko pažangą per tam tikrą laiko tarpą. Vaiko pasiekimus ir pažangą vertina ne tik pedagogai, bet ir patys vaikai, tėvai (globėjai). Aplanke pateikti tėvų duomenys apie vaiką ir lūkesčiai. Vertinime dalyvauja ir dirbantys specialistai: kūno kultūros mokytojas, menų pedagogai (dailės, muzikos), bet pagrindinis vertintojas – grupės pedagogas.

Aplanką sudaro dailės darbai, užrašytos vaikų mintys, žodinė kūryba, rašytinės kalbos pavyzdžiai, nuotraukos. Sukauptas aplankas „keliauja“ su vaiku (kai vaikas keliamas į kitą grupę). Vaikui pereinant į priešmokyklinę grupę, informacija perduodama šios grupės pedagogams, kurie tęsia vaiko vertinimą vadovaudamiesi priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa.

Informacija apie vaikų pasiekimus ir pažangą aktuali patiems vaikams, tėvams, kitiems pedagogams, specialistams, administracijai. Atlikę vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimą, šią informaciją analizuojame ir aptariame. Mokslo metų pabaigoje mokytojų taryboje apibendrinami įstaigos ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų rezultatai, pateikiamos išvados apie išryškėjusius pasiekimus ir tobulintinas sritis. Tėvams apibendrinta informacija pateikiama individualiai, jiems suprantamai ir aiškiai. Vaiko darbus, elgseną, išgyvenimus aptariame su pačiu vaiku individualiai.

Šia informacija remiamasi rengiant įstaigos strategiją, metinę veiklos programą, atliekant įstaigos veiklos įsivertinimą.

LITERATŪRA:

1. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
2. Ankstyvojo ugdymo vadovas, Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
3. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
4. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
5. E. Adaškevičienė. Lietuvos ikimokyklinukų fizinis ugdymas, Kaunas: Šviesa 1993.
6. J. Rauckis, D. Drungilienė. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa ir metodinės rekomendacijos, Vilnius, 2003.
7. A. Piliuvienė, N. Dailidienė, B. Jakučiūnienė, A. Kulvietienė, B. Plytnikienė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų saugios gyvenamosios įgūdžių ugdymo programa, Vilnius: Leidybos centras, 1997.
8. Į vaiką orientuotas ugdymas nuo gimimo iki 3 metų, Vilnius: Lietus, 2001.
9. Atvirų visiems vaikams grupių kūrimas, Gimtasis žodis, 2000.
10. V. Budrikienė ir I.E. Danauskienė. Vaikų kalbos ugdymas- kūrybiškas procesas, Žvirblių takas, 2007-1.
11. J. Želentienė, N. Ganusauskienė. Muzikos ir dailės sąsajos vaidmuo ugdant kūrybingumo kompetenciją, Žvirblių takas, 2007-1.
12. R. Girdzijauskienė. Kūrybingumo ugdymas muzikine veikla, Žvirblių takas, 2004-1.
13. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas. Knyga auklėtojais, Vilnius, Lietus, 1997.
14. B. Grigaitė. Protinio vaikų brandinimo programa, Kaunas: VDU leidykla, 1996.
15. Ikimokyklinio ugdymo turinio programų rengimo metodinės rekomendacijos. 2013, ŠMM, projektas „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ VP1-2.3-ŠMM-03-V-02-001.
16. Ikimokyklinio amžiaus vaikų saugios gyvenamosios įgūdžių ugdymo programa, Vilnius: Leidybos centras, 1997.
17. E. Adaškevičienė. Vaikų sveikatos ugdymas. Pedagoginiai aspektai. Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras, 1999.
18. E. E. Gordon. Vaiko muzikalumo puoselėjimas, Kronta, 1999.
19. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Vilnius, 2004.
20. E. E. Gordon, B.M. Bolton. Ankstyvosios vaikystės muzikos mokymo programa „Muzikos žaismas“ , Kronta, 2004.
21. R. Jautakytė. Ankstyvasis muzikinis vaikų ugdymas, Klaipėda, 2009.